

Om Krigsarkivet

KRIGSARKIVET

Arméförvaltningens Artilleridepartement började sin verksamhet 1866 och övertog i allt väsentligt de uppgifter som tidigare ålegat Krigskollegii Artilleridepartement.

Kungl arméförvaltningen omorganiserades den 1. juli 1937. Därvid övertogs Artilleridepartementets arbetsuppgifter av Tygdepartementet. Tygdepartementet verkade t.o.m. år 1943 för att den 1. januari 1944 övergå i Tygavdelningen.

Krigsarkivets förteckningar över där arkiverade handlingar avseende tele/radiosamband (-system, -teknik, -apparater) återfinns i nedanstående pärmar:

62A: Arméförvaltningens Artilleridepartement.
Handlingar, 1866 - 1937

H62A: Arméförvaltningens Artilleridepartement.
Hemliga (avhemligade) handlingar; föredragningslistor 1915 - 1937, inkomna handlingar 1900 - 1937, utgående skrivelser 1908 - 1937.

62c: Arméförvaltningens Tygdepartement (2. Materielbyrå). Föredragningslistor, inkommande och utgående handlingar 1937 - 1943.

f.d. H 62c: Arméförvaltningens Tygdepartement (2. Materielbyrå).
Hemliga (avhemligade) handlingar 1/7 1937 - 1943.

62d, del 1: Kungliga Arméförvaltningens Tygavdelning (KAFT), Signalmaterielbyrå.
Föredragningslistor, avgående och inkommande handlingar, jan 1944 - juni 1954.

f.d. H 62d: Kungliga Arméförvaltningens Tygavdelning (KAFT), Signalmaterielbyrå.
Hemliga (avhemligade) handlingar, föredragningslistor 1938 - 1954, avgående och inkomna handlingar 1944 - 1949.

266: Kungliga Armétygförvaltningen (KATF), Telebyrå.
Föredragningslistor, avgående och inkommande handlingar, 1/7 1954 - 30/6 1968.

93:A4 Ritningsförteckning 1920 - 1962.

Armétygförvaltningens Artilleridepartement började sin verksamhet 1866 och övertog i allt väsentligt de uppgifter som tidigare ålegat Krigskollegii Artilleridepartement. Arbetet fördelades på Militärkontoret, Kammarkontoret och Kansliet (SF 50/1865). Konstruktionsavdelningen, vars äldsta handlingar äro daterade 1868, lydte till en början under Artilleristaben. Först med instruktionen 11/10 1907 (SF 100/1907) kom Konstruktionsavdelningen att lyda direkt under Artilleridepartementet. Vid överflyttningen synes Konstruktionsavdelningen ha medfört sitt arkiv till Artilleridepartementet. Den 27 maj 1881 ersattes den första instruktionen av år 1865 med en ny (SF 24/1881), varvid departementet erhöi två avdelningar: Militärbyrå och Civilbyrå. 1908 uppdelades Militärbyrå i Första och Andra militärexpeditionen och Konstruktionsavdelningen (SF 100/1907). De två följande instruktionerna (SF 855/1919 och SF 858/1921) ändra intet i denna organisation. Men av arkivbeståndet framgår, att man 1916 inom Militärbyrå inrättade en särskild avdelning benämnd Tekniska revisionen och 1917 ytterligare en kallad Industriavdelningen (eller avdelningen för industriens krigsorganisation). Kontrollavdelningens äldsta diarium, tydande på egen expeditionsföring, är daterat 1914. Arméförvaltningens Artilleridepartement upphörde den 30 juni 1937 och efterträddes av Arméförvaltningens Tygdepartement (SF 668/1937).

Först fr.o.m. 1908 erhöi Artilleridepartementets olika avdelningar och byråer särskilda expeditioner. Dessförinnan skedde diarieföring och arkivering gemensamt. Därför har i arkivet en gräns dragits mellan handlingar före och efter 1908.

Denna arkivförteckning ersätter den som upprättades i Krigsarkivet 1938, vilken omfattade

Artilleridepartementets handlingar 1866-1915. Därtill ha fogats Artilleridepartementets handlingar 1916-1937, vilka levererades till Krigsarkivet 1958 (acc. 80/1958) och (acc. 27/1962).

Åtskillnaden mellan öppna och hemliga handlingar har icke alltid iakttagits vid handlingarnas arkivering och inbindning. Öppna handlingar påträffas således i det hemliga arkivet. Särskilt är detta fallet i Industriavdelningens arkiv. Sådana inbundna volymer, som innehålla handlingar både ur Artilleridepartementets och Tygdepartementets arkiv, ha placerats i Tygdepartementets arkiv. I synnerhet gäller detta Kontrollavdelningens handlingar.

Stockholm den 7 oktober 1963.

Birgitta Törnell

Armförvaltningen, Tygdepartementet

F ö r o r d

Kungl. Arméförvaltningen omorganiserades den 1 juli, 1937 jml SF 668/37. Därvid övertogs Artilleridepartementets arbetsuppgifter av Tygdepartementet, som fick en avsevärt större organisation. Tygdepartementet verkade t o m år 1943 för att vid omorganisationen den 1. jan 1944 jml SF 889/43 övergå i Tygavdelningen.

1937 års organisation ändrades föga under första hälften av Tygdepartementets tid, men genomgick under senare hälften en desto kraftigare utveckling på grund av det andra världskriget. Utvecklingen berörde främst de förvaltningsområden, som omfattade motorfordon inklusive stridsfordon, förrådshållning samt materielunderhåll. Härtill kom en stor ökning av antalet ärenden, en mångdubbling av den tidigare volymen var ej ovanlig. För att möta särskilt stora ökningarna och eller nya tekniska krav bildades nya organisationsenheter, som ofta blev officiella långt senare och kanske först sedan en enhet fått egen expeditjonsföring. En del nya enheter övertog de för tjänsten aktuella, tidigare handlingarna men genom svårigheten att rätt dela register och diaries brister det ofta i överensstämmelse mellan dessa och handlingarna både vid moderenheten och den nya. För att underlätta sökandet av handlingar följer nedan Tygdepartementets viktigaste organisationsenheter, varvid de med egen expedition understrukits. Då verksamhetstider för enheterna avviker från departementets, anges de. Källor härför: Sv arméns rulla och arkivbeståndet. De ytterligare iakttagelser, som kan underlätta ett sökande, har antecknats på aktuella ställen direkt i förteckningen. Så har skett även med en del uppgifter ur förordet.

Fältygmästarens expedition, Allmänna avdelningen.

Personalavdelningen tillkom i maj 1940.

Mobiliseringsavdelningen bildades den 1/1 1942 och övertog delvis Personalavdelningens uppgifter.

1. Materielbyrå ingen förändring.

2. Materielbyrå (utom Fordonsmaterielavd)

Fordonsmaterielavdelningen hade egen expeditjonsföring från år 1939 till den 1/10 1940, då den upphörde för att bilda grunden i 3. Materielbyrå nedan. År 1940 redovisas i rullan tillkomsten av det Elektrotekniska laboratoriet och år 1943 av den Elektrotekniska avdelningen.

3. Materielbyrå bildades den 1/10 1940 enligt ovan.

Militärregistret (för fordon) omnämndes först år 1943 i rullan men hade egen expeditjonsföring från oktober månad 1940 och existerade som organisationsenhet redan år 1939.

Underhållsbyrå. Rullan redovisar år 1942 tillkomsten inom byrå av de tre Central,- Materiel- och Ammunitionsavdelningarna. År 1943 har Centralavdelningen upphört, Förrådskontrollavdelningen och Underhållstjänstavdelningen har tillkommit medan Ammunitionsförrådsavdelningen omvandlats till den självständiga Ammunitionsförrådsbyrå den 1/9 1942.

Industribyrå. Rullan redovisar år 1940 tillkomsten av ytterligare en Fordonsmaterielavdelning inom ämbetsverket samt år 1942 tillkomsten av en Verkstadsavdelning. Byrå hade då succesivt börjat avvecklas och upphörde med utgången av år 1942. Dess verksamheter fördelades i stort på de tre materielbyråerna och på Verkstadsavdelningen nedan.

Civilbyrå (ingen förändring)

Materielvårdsavdelningen bildades den 1/1 1942

Verkstadsavdelningen bildades den 1/1 1942 på bas av en inom Försvarsväsendets verkstadsnämnd organiserad Tygverkstadsavdelning, avd T (TvA), som var myndighet för en del av arméns större tygverkstäder.

Konstruktionskontoret (ingen förändring)

Kontrollkontoret (ingen förändring)

Bland handlingarna finns sporadiskt sådana av hemlig karaktär utan hemligstämpel samt dessutom öppna handlingar. Industribyråns registrerade, band in och arkiverade öppna och hemliga handlingar utan åtskillnad fram till den 6/6 1940. Till den tidpunkten ingår därför byråns samtliga handlingar i det hemliga arkivet. Föredragningslistorna var även i fortsättningen gemensamma och ingår därför alla i det hemliga arkivet.

Stockholm den 15/11, 1966

Sven Råman

Försvarets Materielverk

Huvudavdelningen för administration

Centralexpeditionen 1974-10-30

Bdir G Christerson

Förord till arkivförteckning över det hemliga arkivet efter

Arméförvaltningen, Tygavdelningen (1 jan 1944 - 30 juni 1954)

Arméförvaltningens Tygavdelning började sin verksamhet den 1 januari 1944 enligt Kungl Maj:ts instruktion för Arméförvaltningen den 17 december 1943 (SFS 1943:889).

Tygavdelningen övertog arbetsuppgifterna från Arméförvaltningens tygdepartement, som upphörde i och med tygavdelningens bildande.

Enligt ovannämnda instruktion skulle tygavdelningen vara uppdelad på följande underenheter:

Chefsexpeditionen, Vapenbyrå, Fordonsbyrå, Signalmaterielbyrå, Utrustningsbyrå, Kontrollbyrå, Verkstadsbyrå och Konstruktionskontoret.

Enligt samma instruktion skulle Arméförvaltningen förutom tygavdelningen bestå av en intendenturavdelning samt en civilbyrå för handläggning av förvaltningens ärenden av juridisk och administrativ natur.

Emellertid blev tygavdelningens uppdelning och arbetsfördelning icke till alla delar i överensstämmelse med instruktionen. Genom kbr den 17 december 1943 medgav nämligen Kungl Maj:t att tillsvidare under år 1944 skulle gälla, dels att i tygavdelningen finge i stället för en utrustningsbyrå ingå en underhållsbyrå och en ammunitionsförrådsbyrå, dels att handläggning av ärenden rörande materiel för fältarbeten samt bro- och överskeppningsmateriel skulle ske vid signalmaterielbyrå. Detta Kungl Maj:ts medgivande förlängdes successivt så att den ordning som där reglerades kom att bibehållas så länge tygavdelningen existerade (t o m den 30 juni 1954).

Chefen för tygavdelningen benämndes generalfälttygmästare, hans ställföreträdare fälttygmästare.

Det förhållandet, att de olika byråerna (motsv) tillämpade olika grunder för expeditonsföringen - grunder som ofta var invecklade och i flera fall ofullständigt genomförda - har försvårat ordnandet av arkivalierna..

Volymerna i arkivet är till största delen bundna.

Hemliga ritningar från tygavdelningens tid är, jämte register, förvarade tillsammans med äldre och yngre hemliga ritningar vid Ritningshanteringsenheten inom Normalieavdelningen, Huvudavdelningen för administration.

